

Trung Quốc và những Lực Cản trong Vấn Đề Dân Chủ Hóa

Nguyễn Cao Quyền

Khi bàn về sự chuyển hóa dân chủ tại một quốc gia, nhận định quan trọng nhất cần phải có là: chính sự phát triển của *nền kinh tế thị trường*, chứ không phải nền kinh tế nói chung, mới là tiền đề cho sự phát triển dân chủ và cơ cấu lập hiến. Sự hiện diện của *kinh tế thị trường* (KTTT) là một hạn chế bắt buộc đối với quyền hạn của nhà nước và là động lực thúc đẩy ý thức về nhân quyền, bình đẳng và nhu cầu thiết lập một xã hội dân sự. Một hệ thống doanh nghiệp hoạt động trong khung cảnh của một nền KTTT đòi hỏi phải có một nhà nước hiện đại. Dân chủ và cơ cấu hiến định là những đặc tính của nhà nước hiện đại đó.

Nếu nền KTTT của Trung Quốc tiếp tục phát triển thì nhà nước Trung Quốc cũng phải phát triển theo chiều hướng ấy, nhưng vì hiện tượng này chưa xảy ra cho nên chúng ta phải tìm hiểu những lực cản cho sự phát triển này vì chính chúng tạo nên những sắc thái đặc biệt của nền dân chủ Trung Hoa. Những đoạn viết tiếp theo sẽ đóng góp cho nhu cầu tìm hiểu nói trên.

Sự mất quân bình giữa kinh tế và chính trị.

Hiện nay tại Trung Quốc hệ thống chính trị bị tụt hậu so với sự phát triển của hệ thống kinh tế. Sự thật này không ai có thể chối cãi. Vào lúc này chính quyền Trung Quốc đang phải đối mặt với một quan hệ tam giác giữa phát triển, cải cách và ổn định, trong đó phát triển là mục tiêu, cải cách là động lực và ổn định là tiền đề.

Nếu phát triển và cải cách ảnh hưởng đến ổn định thì ổn định được đưa lên hàng quan trọng nhất vì nó liên quan đến quyền lực chính trị, và chính trị thì lúc nào cũng giữ vai trò chủ đạo. Người Trung Quốc đã rút ra được bài học này của Liên Xô khi chế độ độc tài độc đảng tại Moscow sụp đổ. *Vào thời điểm đó, sự cải cách chính trị của Liên Xô đã tiến nhanh hơn sự phát triển kinh tế của đế quốc cộng sản này.*

Vai trò của doanh nhân trong tiến trình dân chủ hóa.

Trong lịch sử của Tây Phương giai cấp trung lưu đã xuất hiện như những người đầu tiên đòi hỏi dân chủ và pháp trị cho hệ thống chính quyền. Ngược lại, đối với lịch sử Trung Quốc thì chưa bao giờ có chuyện này và cả ngày nay cũng vậy.

Ngày nay những doanh nhân giàu có thuộc các xí nghiệp quốc doanh tại Hoa Lục là những người được nhà nước bổ nhiệm. Họ là những người của đảng cộng sản Trung Quốc (ĐCSTQ). Còn những doanh nhân thành công trong lãnh vực tư thì số lượng của họ chưa đông. Hơn nữa những kiến thức kinh doanh của họ cũng chưa phát triển sang lãnh vực chính trị mà vẫn còn tồn tại trong lãnh vực doanh thương để phục vụ cho quyền lợi riêng tư. Đối với họ *kiếm tiền* vào lúc này là cơ hội ngàn năm một thuở.

Xã hội dân sự tại Trung Quốc

Một nhà nước với một quyền lực bao trùm đã xuất hiện từ lâu tại Trung Quốc. Nhà nước này không chỉ nắm trọn vẹn quyền hành chính trị mà còn can thiệp vào cuộc sống riêng tư của từng gia đình, từng cá nhân. Cho nên phải nói rằng tại Trung Quốc chưa bao giờ có *xã hội dân sự*.

Người ta nhắc nhở rằng vào thời Trung Cổ, tại các quốc gia phương Tây, sự tranh chấp giữa các lãnh chúa và quý tộc đã đưa đến tình trạng thống nhất và một nền chính trị đa nguyên. Tại Trung Quốc thì ngược lại, sự tranh chấp thuộc loại này đã dẫn đến một tình trạng cát cứ và chiến tranh bất tận giữa các sứ quân độc lập chiếm đóng khắp mọi nơi trên lãnh thổ. Vào lúc này chưa có một dấu hiệu thuận lợi nào báo động sự xuất hiện của một xã hội dân sự ngoài cái gọi là *Diễn Đàn Tham Vấn Chính Trị Của Nhân Dân Trung Quốc* (Chinese People's Political Consultative Conference: CPPCC). Tuy nhiên vẫn còn nghi ngờ rằng đây là khởi điểm của thiện chí dân chủ hóa của chính quyền.

Xã hội truyền thống của Trung Quốc

Xã hội truyền thống của Trung Quốc chưa bao giờ là một xã hội dân chủ và pháp trị. Qua mấy ngàn năm phát triển một vài hình thức pháp trị sơ sài đã xuất hiện nhưng dân chủ thì chưa bao giờ có.

ĐCSTQ chấp nhận những cải tổ chính trị hoặc bị bắt buộc phải làm như vậy. Thay đổi một hệ thống chính trị dần dần bằng một cách thức có kiểm soát lúc nào cũng tốt hơn một cuộc cách mạng hung bạo.

ĐCSTQ có thể giữ nguyên uy tín bằng một sứ mệnh “cải tổ”. Sứ mệnh này có thể thay đổi chế độ chính trị mà vẫn “*hạ cánh an toàn*”. Nhiều chế độ độc tài đã có được cơ hội làm như thế. ĐCSTQ cũng đang có cơ hội đó, nên nếu để cơ hội “*ngàn năm một thuở*” đó buột khỏi tầm tay thì thật là đáng tiếc./.

NGUYỄN CAO QUYỀN

Tháng 7 năm 2014